

Sygn. akt V U 1895/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Klaudia Treter

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku G. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej

na skutek odwołania G. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 10 stycznia 2014 r. **znak**(...)

z dnia 10 stycznia 2014 r. **znak**(...)

I. **zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 10 stycznia 2014 r. znak (...) w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawca G. A. nie ma obowiązku zwrotu pobranej renty rodzinnej za okres od 01 czerwca 2012 roku do 31 lipca 2012 roku,**

II. **zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 10 stycznia 2014 r. znak (...) w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawca G. A. nie ma obowiązku zwrotu pobranej renty rodzinnej za okres od 01 maja 2013 roku do 30 czerwca 2013 roku,**

III. **w pozostałym zakresie odwołania od decyzji oddala.**

Sygn. akt VU 1895/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzjami z dnia 10 stycznia 2014 r., znak (...) zobowiązał wnioskodawcę G. A. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu renty rodzinnej za okres od dnia 01 czerwca 2012r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. w kwocie 4 501, 77 zł i odsetek za okres od dnia 21 czerwca 2012r. do dnia 10 stycznia 2014r., tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 863,68 zł oraz za okres od dnia 01 maja 2013r. do dnia 30 września 2013r. w kwocie 7 803,05 zł i odsetek za okres od dnia 21 maja 2013r. do dnia 10 stycznia 2014r., tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 481, 35 zł.

W odwołaniu od powyższych decyzji wnioskodawca wniósł o ich zmianę poprzez przyjęcie, iż nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń rentowych. Zaskarżonym decyzjom zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyjęcie, iż istnieją podstawy

do uznania, iż skarżący pobrał nienależne świadczenia od organu rentowego w postaci renty rodzinnej w sytuacji, gdy ubezpieczony spełniał wszystkie przesłanki do uzyskania renty rodzinnej po zmarłym ojcu w okresie od dnia 01 czerwca 2012r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. oraz od dnia 01 maja 2013r. do dnia 30 września 2013r. W uzasadnieniu odwołania skarżący podniósł, iż w zarzucanym okresie był uczniem Policealnej Szkoły (...) we W., co potwierdza załączone zaświadczenie z dnia 17 stycznia 2014r. oraz od maja do 30 września 2013r. był uczniem (...) Policealnej Szkoły (...)we W., co potwierdza zaświadczenie z dnia 17 stycznia 2014r..W kwestionowanym przez organ rentowy okresie skarżący był uczniem, nie zaprzestał w tym okresie nauki, mając status ucznia co uprawnia go do świadczeń rentowych na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując w całości treść zaskarżonych decyzji i argumenty w nich przedstawione. Dodatkowo organ rentowy podniósł, iż jak wynika z zaświadczenia wystawionego przez szkołę (...) z dnia 23 grudnia 2013r. wnioskodawca uchwałą Rady Pedagogicznej został skreślony z listy słuchaczy z powodu nieklasyfikowania z dniem 07 lipca 2012r., a ostatnią obecność na zajęciach odnotowano w dniu 19 maja 2012r..Jeśli chodzi o Szkołę (...) to jak wynika z zaświadczenia z dnia 08 listopada 2013r. ostatnia odnotowana obecność wnioskodawcy na zajęciach miała miejsce w dniu 14 kwietnia 2013r., natomiast z treści zaświadczenia z dnia 21 października 2013r. i z dnia 17 stycznia 2014r. wynika, że skarżący został przyjęty do ww. szkoły w dniu 21 września 2012r., zaś formalny status ucznia utracił w dniu 31 sierpnia 2013r., kiedy to skreślono go z listy uczniów. Mając powyższe na uwadze organ rentowy uznał, iż w spornych okresach wnioskodawca nie uczęszczał do szkoły, a więc nie kontynuował nauki, a co za tym idzie nie przysługiwało mu prawo do renty rodzinnej, a pobrane świadczenia za powyższe okresy powinny zostać zwrócone jako nienależnie pobrane.

Sąd ustalił:

G. A., urodzony w dniu (...)Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 16 września 2009r., znak (...) przyznano wnioskodawcy od 22 sierpnia 2009r. (...) Z. A. rentę rodzinną do dnia 31 sierpnia 2010r..Renta podlegała podziałowi na 2 części, do której uprawniona była obok skarżącego jego siostra A. A.. W pkt XI.1 decyzji znajdowało się pouczenie o obowiązkach osoby pobierającej rentę rodzinną przysługującą dziecku pod warunkiem kontynuowania nauki.

Wnioskodawca był słuchaczem na I semestrze w (...) Policealnej Szkole (...) na kierunku technik rachunkowości w roku szkolnym 2011/2012. Była to szkoła publiczna, nieodpłatna. Nauka na powyższym kierunku trwała 2 lata (4 semestry). Termin rozpoczęcia I semestru przypadła na dzień 01 września 2012r., a planowany termin zakończenia nauki na czerwiec 2014r.. Zgodnie z § 11 ust. 11 statutu szkoły słuchacz, który nie został dopuszczony do egzaminu semestralnego wobec niespełnienia warunków określonych w ust. 2 i 3 statutu, nie otrzymuje promocji na semestr programowo wyższy i zostaje skreślony z listy słuchaczy, na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej, po zasięgnięciu opinii samorządu słuchaczy.

Status słuchacza skarżący faktycznie posiadał od dnia 01 lutego 2012r. do dnia 06 lipca 2012r.. Z dniem 07 lipca 2012r. uchwałą Rady Pedagogicznej skarżący został skreślony z listy słuchaczy z powodu nieklasyfikowania. Ostatnią obecność na zajęciach odnotowano 19 maja 2012r..W roku szkolnym 2012/2013 skarżący ponownie nabył status słuchacza w powyższej szkole na I semestrze od dnia 01 września 2012r. do dnia 24 stycznia 2013r.. W dniu 25 stycznia 2013r. wnioskodawca złożył rezygnację.

W dniu 21 września 2012r. wnioskodawca został przyjęty do (...) Policealnej Szkoły (...) we W. kształcącej w zawodzie aktor scen muzycznych, w systemie zaocznym. Równocześnie od 01 października 2012r. skarżący rozpoczął studia filozoficzne na Uniwersytecie (...), które kontynuował do końca stycznia 2013r.. Nauka w (...) miała trwać 1 rok (2 semestry), do 30 czerwca 2013r., który był jednocześnie zgodnie ze statutem szkoły pierwszym terminem egzaminu promocyjnego w semestrze letnim. W przypadku nie przystąpienia lub nie zdania egzaminów promocyjnych w terminach lub egzaminów poprawkowych do końca lutego po semestrze jesiennym, do 31 sierpnia po semestrze wiosennym słuchacz mógł być skreślony z listy słuchaczy zgodnie z § 27 ust. 5f statutu szkoły. Na przełomie

kwietnia- maja skarżący zrezygnował z nauki w tej szkole, bowiem przeszedł załamanie nerwowe i był w zakładzie psychiatrycznym.

Wnioskodawca z listy uczniów został skreślony w dniu 31 sierpnia 2013r., a ostatnia odnotowana obecność na zajęciach miała miejsce w dniu 14 kwietnia 2013r.. Wnioskodawca nie uczęszczał w tym czasie do szkół, bowiem miał trudny okres z powodów zdrowotnych. Jednocześnie w okresie od dnia 07 maja 2012r. do dnia 27 czerwca 2013r. ubezpieczony był zatrudniony w Stowarzyszeniu (...) w O. na stanowisku kasjera, w wymiarze pełnego etatu. Miejscem wykonywania pracy był (...) na terenie miasta W.. W okresach od 30 czerwca do 06 lipca 2012r., od 29 września do 24 października 2012r., od 25 października 2012r. do 29 marca 2013r. skarżący przebywał na chorobowym, a w okresach od 30 marca do 27 czerwca 2013r. i od 28 czerwca do 25 września 2013r. pobierał świadczenie rehabilitacyjne.

dowód:- w aktach ubezpieczeniowych, t. I:- decyzja z dnia 16 września 2009r., k. 23; zaświadczenie z dnia 10 września i 12 października 2012r., k.100,105; zaświadczenie z dnia 23 grudnia 2013r., k.138; zaświadczenie z dnia 21 października i z 08 listopada 2013r.,k. 133,135;zaświadczenie z dnia 02 października 2012r., k.107;

- akta osobowe wnioskodawcy;

- w aktach sądowych: -statuty (...) i (...), k. 18-19; 31-44; wyjaśnienia wnioskodawcy- nagranie audio-video-00:01:54-00:13:47; pisma z dnia 18 marca 2015r. o okresach zatrudnienia wnioskodawcy w (...) i okresach pobierania zasiłków chorobowych i świadczenia rehabilitacyjnego, k.65,68.

Sąd zwążył:

Odwołanie zasługiwało częściowo na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 138 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i

rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440 j.t.) osoba, która nienależnie

pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Świadczenie nienależnie pobrane w rozumieniu cytowanego artykułu to świadczenie pobrane przez osobę, której można przypisać określone cechy dotyczące stanu świadomości (woli) lub określonego działania (zaniechania). Nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 u.e.r.f.u.s., to świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części (świadczenie nienależne, nieprzysługujące) na skutek okoliczności leżących po stronie ubezpieczonego.

Dla oceny obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego świadczeń nienależnie pobranych decydujące znaczenie ma ocena stanu jego świadomości co do zasadności pobierania świadczenia, w tym w szczególności jego zamiar - działanie w złej wierze, z premedytacją, zła wola.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia. Wymóg ukończenia nauki w szkole wiąże się z formalnym wymogiem utraty statusu ucznia lub studenta, który następuje poprzez ukończenie szkoły bądź skreślenia z listy uczniów lub studentów. Do tego czasu nie

dochodzi do utraty tego statusu, bez względu na sposób pobierania nauki, jej pozytywnych rezultatów, powtarzania semestrów czy przerw w nauce z powodu urlopów zdrowotnych. Jedynym warunkiem prawa do renty rodzinnej jest kontynuowanie nauki i ograniczenia wiekowe, a organ rentowy nie jest uprawniony do ustalania prawa do renty rodzinnej na podstawie uczestniczenia przez uprawnionego w zajęciach szkolnych, bowiem ustawową przesłanką ustania prawa do tego świadczenia jest ukończenie nauki w szkole, a nie sposób jej pobierania.

W konsekwencji w orzecznictwie sądów przyjmuje się, że pojęcie "kontynuowania nauki" powiązane jest z zachowaniem przez ucznia uprawnionego do świadczenia rentowego praw uczniowskich (studenckich), czy to w okresie faktycznego pobierania, czy też niepobierania nauki w szkole. Nie przestaje być uczniem osoba, która przez jakiś czas nie uczestniczy w zajęciach szkolnych czy też nie wypełnia innych regulaminowych obowiązków, a nie została skreślona z listy uczniów. Kontynuowaniem nauki są również niektóre przerwy w jej pobieraniu (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 września 2012 r., III AUa 351/12, LEX nr 1223384; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2013 r., I UK 471/12, LEX nr 1308053). Oczywistym jest na tle cytowanych orzeczeń, iż nie chodzi tylko o formalne legitymowanie się statusem ucznia poprzez zapisanie się do szkoły, które służyć mają jedynie uzyskaniu prawa do renty rodzinnej, jeżeli ubezpieczony nie wykonuje faktycznie obowiązków objętych programem nauczania, a więc nie uczęszcza do szkoły, nie uzyskuje zaliczeń, nie przystępuje do egzaminów. Ubezpieczony musi rzeczywiście posiadać zamiar kształcenia i swoimi działaniami go realizować.

Przez naukę w szkole rozumie się naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (publicznych i niepublicznych), szkołach wyższych (państwowych i niepaństwowych), szkołach prowadzonych przez Kościół katolicki, a także pozaszkolnych formach kształcenia, doksztalcenia bądź doskonalenia zawodowego (np. w ramach różnego rodzaju kursów lub praktyk zawodowych). W grę wchodzi wszelkie formy kształcenia w systemie stacjonarnym, zaocznym, wieczorowym i korespondencyjnym (vide

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2014 r., I UK 414/13, LEX nr 1483946).

Na gruncie niniejszej sprawy sporną kwestią wymagającą rozstrzygnięcia Sądu było ustalenie czy po stronie wnioskodawcy istnieje obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w postaci renty rodzinnej od dnia 01 czerwca 2012r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. oraz od dnia 01 maja 2013r. do dnia 30 września 2013r..Organ rentowy uznał, iż z momentem zaprzestania przez wnioskodawcę uczestniczenia w zajęciach szkolnych, zaprzestał on kontynuowania nauki i nie przysługuje mu prawo do renty rodzinnej.

Mając na uwadze całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym informacje o okresach w których wnioskodawca uczęszczał do szkoły, biorąc pod uwagę statut uczelni, Sąd częściowo uwzględnił odwołanie wnioskodawcy. Sąd uznał, iż wnioskodawca miał status ucznia w (...)od 01 czerwca do 31 lipca 2012r. oraz od 01 maja do 30 czerwca 2013r. w (...). W pozostałych okresach sierpień 2012r. i lipiec, sierpień i wrzesień 2013r., zdaniem Sądu skarżący pobrał rentę nienależnie, bowiem nie kontynuował nauki. W trakcie nauki w (...) Policealnej Szkole (...) we W., jak wynika z zaświadczenia wystawionego przez szkołę z dnia 17 stycznia 2014r., wnioskodawca posiadał status ucznia do 07 lipca 2012r., kiedy to uchwałą Rady Pedagogicznej skarżący został skreślony z listy słuchaczy z powodu nieklasyfikowania. Pomimo, iż ostatnią obecność na zajęciach odnotowano w dniu 19 maja 2012r., jednakże od 01 września 2012r. skarżący ponownie nabył w powyższej szkole status słuchacza, co oznacza, iż miał zamiar dalszego kształcenia. Prawa do powyższego świadczenia nie pozbawia w myśl obowiązujących przepisów fakt nieuczestniczenia skarżącego w zajęciach szkolnych.

Natomiast jeśli chodzi o naukę w (...) Policealnej Szkole (...) we W., z zaświadczenia z dnia 17 stycznia 2014r. wynika, iż wnioskodawca ukończył szkołę planowo w czerwcu 2013r. Formalnie został skreślony z listy uczniów uchwałą rady pedagogicznej z dnia 31 sierpnia 2013r.. Pomimo nieuczestniczenia skarżącego w zajęciach po dniu 14 kwietnia 2013r., Sąd uznał, iż do momentu regulaminowego, planowanego ukończenia szkoły, do końca czerwca 2013r. skarżący zachował status ucznia. Jak wynika z wyjaśnień wnioskodawcy dalszą naukę w szkole uniemożliwił mu stan zdrowia, z powodu którego nie uczestniczył w zajęciach szkolnych. Skarżący nie czynił także żadnych starań w celu podejścia do egzaminów semestralnych w semestrze letnim w pierwszym, czerwcowym terminie czy też ich przełożenia z uwagi na

stan zdrowia na termin późniejszy. Zatem skreślenie z listy uczniów w sierpniu 2013r. miało tylko charakter formalny, a rzeczywisty zamiar zaprzestania dalszego kształcenia powstał wcześniej w momencie ukończenia szkoły w czerwcu 2013r. i nie przystąpienia do egzaminów semestralnych w sesji letniej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w pkt I i II wyroku na podstawie art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 2 kodeksu postępowania cywilnego zmienił decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 10 stycznia 2014 r., znak (...)i orzekł jak w sentencji, natomiast w pkt III wyroku na podstawie art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 1 kodeksu postępowania cywilnego, w pozostałym zakresie odwołania od decyzji oddalił.